

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 466/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Balalovou, Ružová dolina 10, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Co/144/2019 z 30. januára 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/180/2020 z 27. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti v časti porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny ľudských práv a základných slobôd a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/180/2020 z 27. júla 2021 **n e v y h o v u j e .**
2. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10Co/144/2019 z 30. januára 2020 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“), alternatívne uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7Cdo/180/2020 z 27. júla 2021 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho

súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“; spolu s napadnutým rozsudkom aj „napadnuté rozhodnutia“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 466/2022-20 z 19. augusta 2022 ústavnú sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava II domáhala zaplata 5 000 eur z titulu náhrady škody na zdraví, ktorá jej mala byť spôsobená zamestnancami Univerzitnej nemocnice Bratislava (ďalej len „žalovaný“). Sťažovateľke bol v roku 2015 diagnostikovaný nezhubný nádor sluchového nervu a 28. októbra 2015 bola operovaná. Po odstránení nádoru sa u nej začal prejavovať problém s pravým okom. Napriek tomu, že po operácii bola hospitalizovaná a nemohla zatvoriť pravé oko, nebola podrobená vyšetreniu očným lekárom. V prepúšťacej správe lekár odporučil 5 x denne kvapky, masť 2 x denne a prelepovať oko. Absentovali odporúčania kontroly oftalmológom s prevenciou proti vysychaniu rohovky a tiež vyšetrenia neurológom. V decembri 2015 bola sťažovateľka opätovne hospitalizovaná v tej istej nemocnici na účel pooperačnej rehabilitácie, aby sa naučila chodiť a robiť sebaobslužné úkony. Počas hospitalizácie sa sťažovateľke pridružené zdravotné komplikácie súvisiace s okom stupňovali, následne bolo zvolané na jej žiadosť očné konzílium uskutočnené 17. decembra 2015, na ktorom jej bolo oznámené, že má poškodenú časť rohovky, čo môže viesť k jej oslepnutiu, boli jej predpísané v dôsledku zisteného zápalu oka antibiotiká a žalovaný objednal závažie viečka s tým, že v následnej prepúšťacej správe bolo konštatované, že po dodaní očného závažia bude sťažovateľka informovaná. Žalovaný o dodaní očného závažia sťažovateľku neinformoval a až na základe jej telefonickej urgencie bola operovaná 26. januára 2016.

4. Okresný súd medzitýmny rozsudkom č. k. 19C/73/2017 z 22. mája 2018 (ďalej aj „medzitýmny rozsudok okresného súdu“) žalobe sťažovateľky, čo sa týka základu jej nároku, vyhovel. Krajský súd uznesením č. k. 10Co/105/2018 z 20. decembra 2018 zrušil medzitýmny rozsudok okresného súdu s odôvodnením, že okresný súd nemal vykonaným dokazovaním preukázaný ani jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Krajský súd dal zároveň do pozornosti okresného súdu, že pre posúdenie toho, či zdravotnícke zariadenie pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti postupovalo *lege artis* alebo nie, sú potrebné odborné a vedecké poznatky, pričom v prípade spornosti tejto skutočnosti medzi stranami sporu je potrebné ich preukázanie znaleckým dokazovaním alebo prinajmenšom odborným vyjadrením. Zdôraznil, že strany sporu pred okresným súdom žiadne ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania pred vydaním medzitýmneho rozsudku okresného súdu nemali, nenavrhl ani vykonanie znaleckého dokazovania v tejto veci.

5. Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie sa opätovne oboznámil s listinnými dôkazmi predloženými sporovými stranami v tomto konaní a následne rozhodol v poradí svojím druhým rozsudkom č. k. 19C/73/2017 z 9. apríla 2019 (ďalej aj „druhý rozsudok okresného súdu“) tak, že žalobu sťažovateľky zamietol, odvolávajúc sa pritom na svoju viazanosť právnym názorom krajského súdu. Zamietnutie návrhu sťažovateľky na vykonanie znaleckého dokazovania v druhom rozsudku okresný súd odôvodnil tým, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nezistil pochybenie na strane zdravotníckeho zariadenia a sťažovateľka ako poškodená nedisponuje lekárskeho posudkom podľa § 7 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a náhrade za sťaženie

spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov ani žiadnym iným dôkazom, ktorý by konštatoval zanedbanie poskytnutej zdravotnej starostlivosti.

6. Sťažovateľka podala proti druhému rozsudku okresného súdu odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a navrhla v odvolacom konaní nariadiť znalecké dokazovanie. Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil druhý rozsudok okresného súdu. Krajský súd v ňom pritom dospel k záveru, že sťažovateľka nežiada o jednorazové vyrovnanie podľa § 447b Občianskeho zákonníka v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, ktorých dôsledkom by mala byť vzniknutá škoda na zdraví sťažovateľky, a preto jej tento nárok ani nemohol vzniknúť. K uplatnenému znaleckému dokazovaniu uviedol, že bolo jej povinnosťou uplatniť ho v rámci prvostupňového konania, poukážuc pritom na zásadu koncentrácie konania, zásadu hospodárnosti konania, dispozičnú a prejednaciú zásadu a z nich vyplývajúce dôsledky. Podľa krajského súdu bolo možné nárok sťažovateľky posúdiť len ako náhradu škody na zdraví, avšak v takom prípade bolo jej povinnosťou už s podanou žalobou predložiť minimálne posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia. Následne poukázal na nevyhnutnosť priameho vzťahu medzi príčinou a následkom, konštatujúc, že zákon existenciu príčinnej súvislosti vyžaduje len medzi protiprávnym úkonom a v súvislosti s ním vzniknutou škodou, a nie medzi udalosťou, ktorá je už následkom porušenia právnej povinnosti, a ďalšou škodou. V závere svojho rozsudku uzavrel, že bolo povinnosťou sťažovateľky preukázať kumulatívne splnenie zákonných podmienok zodpovednosti žalovaného za jej spôsobenú škodu.

7. Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. V rámci svojej argumentácie proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľka argumentovala:

a) Všeobecné súdy nenaplnili v predmetnom konaní požiadavku predvídateľnosti postupu súdov pri ochrane subjektívnych práv sporu a princípu spravodlivého súdneho procesu, pretože okresný súd po vrátení veci nenaplnil požiadavku zrušujúceho uznesenia krajského súdu, podľa ktorej mal kvalifikovaným spôsobom zistiť skutkový stav predmetnej veci a až následne o nej rozhodnúť. Za nesprávny považovala sťažovateľka taktiež postup okresného súdu, ktorým zamietol jej návrh na vykonanie znaleckého dokazovania, jeho nezaobranie sa námietkou, podľa ktorej Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou sa zaoberal operáciou nezhubného nádoru, avšak nie jej pooperačnými zdravotnými komplikáciami súvisiacimi s jej okom, a žalobu v celom rozsahu zamietol.

b) Krajský súd sa v napadnutom rozsudku podľa sťažovateľky vôbec nezaoberal dôvodmi podaného odvolania a dospel k nesprávnemu záveru, ktorým druhý rozsudok okresného súdu potvrdil. Napadnutý rozsudok krajského súdu odporuje predchádzajúcemu zrušujúcemu uzneseniu krajského súdu, ktoré vykonanie znaleckého dokazovania označilo za nevyhnutné a v súlade s ktorým sťažovateľka konala, keď požiadala o nariadenie znaleckého dokazovania, poukazujúc okrem iného

aj na to, že sama sudkyňa okresného súdu na pojednávaní uviedla, že ona by podala vo veci trestné oznámenie, čo bol dôvod nepodania návrhu na vypracovanie znaleckého posudku pred vydaním medzitýmneho rozsudku okresného súdu.

c) Odôvodnenia rozhodnutí súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci sú nepresvedčivé, nekonzistentné, protirečivé a nedávajú odpovede na rozhodujúce skutkovo a právne relevantné otázky. Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku postupoval formalisticky, nedôsledne a arbitrárne.

d) V napadnutom uznesení najvyšší súd neodpovedal sťažovateľke na jej argumentáciu predloženú v dovolaní, len formalisticky konštatoval prebraté závery krajského súdu a vôbec sa nezaoberal dôvodmi podaného dovolania.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd sa na základe výzvy ústavného súdu k podanej ústavnej sťažnosti vyjadril podaním z 2. septembra 2022 prostredníctvom predsedu senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v ňom uviedol, že rozhodnutie o opodstatnenosti ústavnej sťažnosti ponecháva na posúdení ústavnému súdu. Osobne však predmetnú ústavnú sťažnosť považuje za neopodstatnenú, vychádzajúc z koncipovania časti jej dôvodov vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Zároveň vo zvyšku v celkom rozsahu odkázal na písomné odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré nepovažuje za arbitrárne ani za prekvapivé a ani za formalistické.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba, ktorou je Univerzitná nemocnica Bratislava, vo svojom vyjadrení z 30. augusta 2020 uviedla:

a) Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti sťažovateľke zúčastnená osoba postupovala správne *lege artis*. K rovnakému záveru dospel v predmetnej veci aj Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý na základe podnetu sťažovateľky vykonal dohľad za obdobie od 28. januára 2015 do 17. februára 2016, pričom mal k dispozícii kompletnú zdravotnú dokumentáciu sťažovateľky.

b) Z dôkazov vykonaných v predmetnom konaní v spojení s právnym názorom krajského súdu vyplýva, že vykonaným dokazovaním v konaní, v ktorom súd rešpektoval všetky procesné zásady, nebol preukázaný ani jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

c) Napadnuté rozhodnutia vychádzajú zo správnych skutkových zistení, správneho právneho posúdenia veci, sú dostatočne odôvodnené a preskúmané súdne konanie nevykazuje žiadne procesné ani právne vady, ani vady zmätočnosti. Vzhľadom na uvedené zúčastnená osoba zotrváva v celom rozsahu na svojich stanoviskách uplatnených v rámci procesnej obrany v preskúmanom konaní.

III.3. Replika sťažovateľky:

11. Sťažovateľka svoju možnosť vyjadriť sa k zaslaným vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby nevyužila.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na jej tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutých rozhodnutí v dôsledku nesprávneho procesného postupu, ktorým nevykonali v predmetnej veci znalecké dokazovanie.

13. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejme všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

IV.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

15. Zo skutkového priebehu predmetnej veci je zrejmé, že sťažovateľke sa na základe ňou predložených dôkazných prostriedkov podarilo spochybníť prostriedky obrany – listinné dôkazy predložené žalovaným a zhodnotenie dôkazného stavu viedlo k vydaniu prvého medzitýmneho rozsudku okresného súdu, ktorým bolo žalobe sťažovateľky vyhovené.

16. Krajský súd následne svojím uznesením zrušil medzitýmny rozsudok okresného súdu, ktorý označil za arbitrárny, v podstate v dôsledku iného zhodnotenia skutkového stavu predmetnej veci. Zároveň krajský súd zdôraznil, že na posúdenie zodpovednosti žalovaného za škodu na zdraví spôsobenú nesprávnou zdravotnou starostlivosťou len výnimočne nie je potrebné znalecké dokazovanie, a to spravidla v prípadoch, v ktorých skutkové okolnosti nie sú sporné. V opačnom prípade však je vykonanie znaleckého dokazovania nevyhnutné, avšak možno ho vykonať len na návrh jednej zo sporových strán. V závere uznesenia krajského súdu (bod 36) bol okresný súd zaviazaný okrem iného povinnosťou kvalifikovaným spôsobom zistiť skutkový stav (§ 215 CSP), opätovne rozhodnúť v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je okresný súd viazaný, a svoje rozhodnutie odôvodniť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 220 ods. 2 CSP.

17. Okresný súd následne po vrátení veci nevyhovel návrhu sťažovateľky na vykonanie znaleckého dokazovania a žalobu sťažovateľky s odkazom na právne hodnotenie skutkových okolností predmetnej veci odvolacím súdom v poradí druhým rozsudkom zamietol (bod 6).

18. Odvolaním sťažovateľky napadnutý druhý rozsudok okresného súdu bol napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdený. V bode 19 napadnutého rozsudku krajského súdu sa tento súd vyjadril aj k jej návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania tak, že poukázal na zásadu koncentrácie konania, konštatujúc podcenenie tejto zásady sťažovateľkou v predmetnom konaní, v dôsledku čoho sa následne podľa neho sama o svoje práva pripravila, keďže nedôvodne nevyužila prostriedky procesného útoku (návrh na nariadenie znaleckého dokazovania) včas, napriek tomu, že obrana žalovaného v konaní jej bola známa.

19. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces § 420 písm. f) CSP.

20. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté ako neprípustné. Najvyšší súd v ňom okrem iného konštatoval, že v danom prípade vo vzťahu k zamietnutiu návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania nejde o nevykonanie dôkazu, ktoré by viedlo k svojvoľným, neudržateľným skutkovým záverom, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ďalej v rámci jeho odôvodnenia poukázal na povinnosť sťažovateľky uniesť dôkazné bremeno, konštatoval nezistenie nedostatkov v postupe súdov nižších inštancií, poukázal na neexistenciu práva strany sporu na úspech v konaní, právo súdu na iné hodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj na judikatúru týkajúcu sa náležitostí riadneho odôvodnenia a dospel k záveru o správnosti postupu nižších súdov a neprípustnosti dovolania.

21. Ústavný súd sa so závermi uznesenia najvyššieho súdu stotožňuje. Podstatou konania pred ústavným súdom je posúdenie, či všeobecné súdy v konaní správne interpretovali a aplikovali príslušné ustanovenia týkajúce sa zásady koncentrácie konania a či aplikáciou týchto ustanovení v súvislosti so zamietnutím návrhu sťažovateľky na vykonanie znaleckého dokazovania nezasiahli do sťažovateľkou označených práv.

22. Z priebehu preskúmaného konania je zrejmé, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci po zrušení medzitýmného rozsudku okresného súdu prvým rozsudkom krajského súdu aplikovali ustanovenia o koncentrácii konania, konštatujúc neunesenie dôkazného bremena sťažovateľkou v predmetnom konaní, pričom nevyhovenie jej návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania odôvodnili odkazom na zásadu koncentrácie konania. Sťažovateľka bola v predmetnom konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorého úlohou v predmetnom konaní je chrániť jej záujmy prostredníctvom správnej aplikácie procesnoprávných i hmotnoprávných predpisov. Vzhľadom na uvedené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré uprednostňuje procesnú zodpovednosť sťažovateľky za dôkaznú kvalitu žaloby, nepredstavuje v aktuálnej právnej úprave civilného procesu kladúceho dôraz na zásadu formálnej pravdy posilnenú koncentráciou a kontradiktórnym vedením procesu koncept arbitrárny či ústavne neudržateľný. Ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu uvedené v jeho uznesení nemožno považovať za arbitrárne či svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska za neospravedliteľné a neudržateľné, ktoré by mali za následok porušenie uvedených práv sťažovateľky.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k odopretiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom a porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu:

24. Argumentácia sťažovateľky sa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu zameriava na jeho ústavnú neudržateľnosť pre nedostatočnosť dôvodov. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka predmetné námietky subsumovateľné pod vadu zmätočnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces vzniesla aj v dovolaní smerujúcom proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. e) a f) CSP.

25. Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd so sťažovateľkou vznesenými dovolacími námietkami vecne zaoberal (aj keď použil výrok o odmietnutí dovolania) a rozhodol o nich, uvedené vylučuje právomoc ústavného súdu sa meritórne relevantnou časťou ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu, zaoberať (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 503/2021).

26. Vzhľadom na už uvádzané skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (výrok 2 tohto nálezu).

27. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka, ktoré sa týka výroku a odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu